

ועדת הצוללות: "הממשלה התחמקה מאחריות וסיכנה את ביטחון המדינה"

הוועדה פרסמה 13 המלצות לתיקון ליקויים מערכתיים • ביקורת חריפה: "הדרג המדיני עסק בפרויקטים במנותק מסדרי עדיפויות באופן שסיכן את ביטחון המדינה" • על חיל הים: "תרבות ארגונית לקויה" • חברי קבינט לשעבר העידו כי היו "חותמת גומי"

[אלינור שירקני-קופמן](#) **ישראל היום**, 25/1/2026, 14:58, עודכן 25/1/2026, 17:09

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט, בראשות נשיא בית המשפט העליון לשעבר השופט בדימוס אשר גרוניס, פרסמה היום (ראשון) את ממצאיה בנושא הליקויים המערכתיים ובהם **ביקורת חריפה על תהליכי קבלת ההחלטות בנושאי ביטחון לאומי ורכש אסטרטגי.**

הוועדה קבעה כי **הממשלה התחמקה מקביעת מדיניות וניהול סיכונים, הותירה את מערכת הביטחון בעמימות, וכי "הדרג המדיני תחת החלטות אסטרטגיות עסק בפרויקטים של הצטיידות במנותק מסדרי עדיפויות ובהתעלם מצרכים ביטחוניים אחרים, באופן שסיכן את ביטחון המדינה."**

הוועדה הדגישה כי בימים אלה מתקבלות החלטות משמעותיות בעניין בניין כוח ורכש, בעקבות מלחמת חרבות ברזל, ובעלות ברית של ישראל שוקלות מכירת אמצעי לחימה אסטרטגיים לצדדים שלישיים. "ההחלטות שיתקבלו ישפיעו על ביטחונה של מדינת ישראל לשנים ארוכות. בנסיבות הללו ישנה דחיפות בתיקון הליקויים שנמצאו", נכתב בדוח.

הדוח מגלה כי **המטה לביטחון לאומי (המל"ל), שנועד לסייע לממשלה בקבלת החלטות, "כשל במילוי תפקידו". במקום לבחן הצעות ולהעלות חלופות, "עסק המל"ל בקידום מיזמים ובנושאים שאינם בתחומי אחריותו ומומחיותו."**

לגבי הקבינט נכתב: **"הקבינט אינו מממש את אחריותו להתוות מדיניות בניין כוח". חברי קבינט לשעבר מסרו לוועדה שבנושאים הנוגעים לבניין הכוח מעורבות הממשלה התמצתה ב"לשמע, לשאול כמה שאלות ולאשר", וכי הם היו בפועל "חותמת גומי" להחלטות מערכת הביטחון.**

הוועדה מצאה כי **הטיפול בנושא מכירת אמצעי לחימה על ידי בעלות ברית לצדדים שלישיים - נושא ביטחוני-מדיני רגיש - "התנהל באנדרלמוסיה ובלא יד מכוונת באופן שסיכן את ביטחון המדינה". גורמים שונים פעלו ללא תיאום, ללא דיון מקדים וללא בחינת חלופות.**

עוד נמצא כי **שיחות וסיכומים עם גורמים זרים, כולל של שרים וראשי ממשלה, לא תועדו.** הוועדה הבהירה כי "על נציגי מדינת ישראל, לרבות שרים וראשי ממשלה, מוטלת האחריות לתיעוד המגעים שלהם עם גורמים זרים ולהפצתו לגורמים הרלוונטיים."

הוועדה העבירה ביקורת חריפה במיוחד על חיל הים. בדוח נכתב: **"חיל הים חרג מנורמות התנהלות מקובלות במטרה להביא להגדלת הצי הימי. חיל הים הציג תשתית עובדתית וניתוחים מניפולטיביים; תיאם עמדות עם גורמים מסחריים לצורך הצגתן למקבלי ההחלטות; ניצל מנגנונים מקובלים, כגון אופציות בחוזים, כאמצעי להפעלת לחץ על מקבלי ההחלטות; והטעה את מקבלי ההחלטות."**

לדברי הוועדה, חיל הים הציג למקבלי ההחלטות רק חלק מהעלויות והסתיר את התמונה המלאה. "רק לאחר שהפרויקט אושר ויצא לדרך חשף חיל הים את כל העלויות של הפרויקט ואילץ את מקבלי ההחלטות להקצות מיליארדים נוספים."

עוד נכתב כי קצינים בחיל הים ניהלו קשרים ישירים עם הדרג המדיני שלא על פי פקודות הצבא. התנהלות זו, כך נקבע, "מעלה חשש לתרבות ארגונית לקויה בחיל הים."

הוועדה פרסמה 13 המלצות לתיקון הליקויים, ובהן: חיוב הממשלה לקבוע אסטרטגיה מדינית-ביטחונית ולאשר תוכנית רב-שנתית; הקמת ועדה מייעצת קבועה בנושאי בניין כוח; הקמת גוף מטה מקצועי במשרד הביטחון; חובת דיווח לקבינט על חריגות מהחלטות; קביעת נוהל למכירת אמצעי לחימה על ידי בעלות ברית לצדדים שלישיים; תחקיר בחיל הים על התהליכים מאז 2017; חובה להציג "קיט מלא" של עלויות; הסדרת המגעים בין קצינים לדרג המדיני; איסור על המל"ל לעסוק בתפקידים ביצועיים והשאלת קצינים בכירים למל"ל; והקמת צוות ליישום ההמלצות.

בסיום הדוח כתבה הוועדה: "לאורך השנים ועדות ציבוריות, ועדות הכנסת ודוחות מבקר המדינה הצביעו על ליקויים מערכתיים דומים לאלה שעלו בחקירת הוועדה. המלצותיהם לא תמיד יושמו והכשלים העמיקו. יש לקוות כי בצומת הדרכים שבו ניצבת מדינת ישראל, בוודאי לאחר 7.10.2023, מובן לכל כי הצורך בתהליכי קבלת החלטות בנושאים ביטחוניים אינו רק עניין של מינהל תקין, אלא צורך קיומי".

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט הוקמה בהחלטת ממשלה מיום 23.1.22, והוטל עליה לבדוק את תהליכי קבלת ההחלטות בדרג המקצועי והמדיני בין השנים 2009-2016 בהקשר של רכישת כלי שיט, לרבות בנוגע להסכמת ישראל למכירת צוללות גרמניות לצד שלישי. יש לציין שהוועדה, בהתאם להחלטת הממשלה, לא בדקה את ההיבטים הקשורים להתנהלותם של הנאשמים בעבירות פליליות.

הדוח הנוכחי מתמקד בהיבטים המערכתיים. בירור האחריות האישית של המוזהרים מתעכב בשל עתירות לבג"ץ שהגישו בנוגע לניהול שלב האזהרות.